

ОБЩИНА СЛИВЕН

АНАЛИЗ

на потребностите от подкрепа за личностно развитие на
децата и учениците в община Сливен

2022 г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият Анализ на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Сливен се разработва с цел изготвяне на Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие за периода 2022-2023 г. в съответствие на изискванията на чл. 196 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) и чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование. Той обединява усилията на отговорни институции на местно ниво за реализиране на конкретни цели и дейности, насочени към изпълнение на държавната политика за децата и учениците на територията на община Сливен, регламентирана от ЗПУО, Наредбата за приобщаващото образование, Закона за закрила на детето и Правилника за прилагане на закона за закрила на детето.

Гарантирането на равен достъп до качествено образование за всяко дете е възможно чрез въвеждането на система от мерки, насочени от една страна към повишаване качеството на образователно – възпитателния процес, а от друга – към по-пълно обхващане на децата и учениците в задължителната предучилищна и училищна възраст в детските градини и училищата.

Личностното развитие на всеки човек е резултат от взаимодействието му със социалното обкръжение. Връзките и отношенията, които се изграждат между деца, ученици, родители и учители оказват влияние върху формирането на личността и променят индивидуалния опит и поведение. Подкрепата за личностно развитие в образованието очертава нова функция на детската градина и училището като образователна среда за индивидуалния напредък и успехи. При нарастваща дистанция между семейството и училището, подкрепата цели да осигури непосредствена възможност за превенция и интервенция при възникване на криза.

Институциите в системата на предучилищното и училищното образование /детски градини, училища, центрове за подкрепа за личностно развитие, специализирани обслужващи звена/ съвместно с държавните и местните органи и структури, и доставчиците на социални услуги, осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

Основополагащи принципи при разработването и прилагането на цялостните политики за подкрепа са:

- изграждане на позитивен организационен климат, чрез създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование;
- позитивна дисциплина, чрез мерки и подходи, гарантиращи изслушване на детето и ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите;
- развитие на училищната общност, чрез превенция на обучителните трудности и ранно оценяване на риска от тях, като мерките се прилагат към всички ученици в системата на предучилищното и училищното образование.

В контекста на ЗПУО са включени дейности и форми на подпомагане, които са основани на ценностите за личностното развитие и приобщаващо образование. Изготвянето на анализ на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Сливен е предпоставка за правилно и целенасочено планиране на дейности, чрез които се гарантира подкрепа за разгръщането на техния потенциал:

- подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията на децата и учениците;
- в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всяко дете и на всеки ученик;

- в детските градини, в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие, където са децата или учениците.

Общият подход при разрешаването на проблемите изисква разработването на настоящия анализ с поставени акценти и приоритети:

- Състояние и предизвикателства пред общинската мрежа от детски градини, училища и обслужващи звена за учебната 2021/2022 г.
- Анализ на потребностите от подкрепа за личностно развитие, осъществявана в училищата, детските градини и центрове за подкрепа за личностно развитие.

Анализът е изготвен след събиране и оценка на данни от институциите в системата на предучилищното и училищното образование, социалните услуги и неправителствени организации за наличните ресурси в осигуряването на подкрепа за личностното развитие на децата и учениците и идентифицирането на потребностите от предоставянето на дейности за обща и допълнителна подкрепа, чрез осигуряването на условия за сътрудничество и ефективна комуникация между всички участници в процеса на образование.

2. СЪСТОЯНИЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

2.1 Демографска характеристика

Населението на общината се характеризира с многообразния си етнически състав - българи, турци, роми и др., а по данни от НСИ към 31.12.2019 г. наброява 117 579 души, от които 67 217 души са в трудоспособна възраст, 27 465 души в над трудоспособна възраст и 22 897 души са в под трудоспособна възраст. Малко над 74 % от населението е съсредоточено в гр. Сливен и гр. Кермен, а останалите 26 % живеят в другите 43 населени места в общината.

Статистиката от националното преброяване през 2011 г. сочи, че ромите са втората по големина етническа група в община Сливен. Общо 107 276 души са отговорилите на въпроса за самоопределяне, като 82,7 % /88 750 души/ от тях се самоопределят като българи, 11,3% /12 153/ - като роми, 3,9% /4 209/ се самоопределят като турци, 1,4% /1515/ – като други. В гр. Сливен живеят около 46,6% /5 666 души/ от самоопределилите се като роми в общината. Лицата от ромски произход в община Сливен представляват приблизително 59.3% от ромското население общо за областта.

Изводи за основните демографски проблеми в община Сливен:

- застаряване на населението в общината, най-вече в малките населени места и регресивен тип възрастова структура в резултат на отрицателна демографска тенденция;
- продължаващи миграционни процеси, поради съществуващи възможности за работа с по-високи доходи и по-добър стандарт в по-големите градове, столицата и извън страната;
- община Сливен е със смесен етнически състав на населението, нарастващ процент на ромско население и концентрация на етнически малцинства с дял значително превишаващ средния за страната.

2.2 Структура на образователната система

Осъществена е оптимизация на училищната мрежа в съответствие с демографските и социално-икономически промени в общината, с цел осигуряване възможност на всяко дете да получи съизмеримо по качество образование и повишаване ефективността на публичните разходи. С утвърдената общинска мрежа на детски градини, училища и обслужващи звена се удовлетворяват интересите на децата и техните родители.

Към настоящия момент на територията на общината функционират:

- 28 детски градини, от които 14 в Сливен и 14 - в населените места на общината /една от които е и средищна гр. Кермен/.
- Училища:
  - неспециализирани: 2 начални училища; 21 основни /8 средищни, две от които са и защитени/; 5 средни; 9 гимназии /3 профилирани и 6 професионални/;
  - специализирани: спортно училище; училище по изкуствата /Национална художествена гимназия/.
- Обслужващи звена:
  - Център за подкрепа за личностно развитие - Детски комплекс – Сливен (ЦПЛР-ДК-Сливен);
  - Център за подкрепа за личностно развитие – център за кариерно ориентиране – Сливен (ЦПЛР-ЦКО-Сливен);
  - Център за специална образователна подкрепа „Д-р Власаки Шуманов” - гр. Сливен (ЦСОП „Д-р Власаки Шуманов”);
  - Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – Област Сливен (РЦПППО-Сливен).

2.2.1 Детски градини

Предучилищното образование се осъществява от детските градини, а задължителното предучилищно образование – и от училищата, които могат да осигурят условия за това. С влязлата в сила промяна в ЗПУО от края на м. септември 2020 г. се регламентира задължително предучилищно образование с навършване на 4 годишна възраст. Основно предизвикателство пред общината за следващата година ще бъде осигуряването на необходимите условия за осъществяване на задължителното предучилищно образование на децата на 4-годишна възраст до началото на учебната 2023/ 2024 година.

В следващите две таблици са представени данни за обхванатите в целодневни групи в детските градини и полудневни групи към детските градини и училищата деца за периода от учебната 2017/ 2018 година до учебна 2021/ 2022 година.

Учебна година	Брой деца в целодневни и полудневни групи към детските градини	Брой деца в полудневни групи към училищата
2017/ 2018	3 325	715
2018/ 2019	3 494	662
2019/ 2020	3 487	696
2020/ 2021	3 503	689
2021/ 2022	3564	683

Наблюдава се тенденция на постепенно повишаване на броя на обхванатите деца, посещаващи детските градини.

Данни за учебната 2021/ 2022 година - детски градини

№	Наименование	Населено място	Брой групи	Брой деца	Численост на персонала			Достъпна архитектурна среда
					педагогически	непедагогически	общо персонал	
1.	ДГ "Божур"	гр. Сливен	8	217	17	15	32	не
2.	ДГ "Вержин и ХаикПапазян"	гр. Сливен	9	230	20,5	16	36	не
3.	ДГ "Детски рай"	гр. Сливен	9	266	20	21	41	да
4.	ДГ "Детство"	гр. Сливен	6	169	15	12	27	не
5.	ДГ "Еделвайс"	гр. Сливен	6	170	9	15	24	да
6.	ДГ "Елица"	гр. Сливен	10	273	18,5	22,5	41	не
7.	ДГ "Звездица"	гр. Сливен	8	186	15	12,5	27,5	не
8.	ДГ "Здравец"	гр. Сливен	4	97	9	7	16	да
9.	ДГ "Зорница"	гр. Сливен	6	150	14	12	26	не
10.	ДГ "Калина"	гр. Сливен	6	156	14	12	26	не
11.	ДГ "Мак"	гр. Сливен	8	219	17	17	34	да
12.	ДГ "Надежда"	гр. Сливен	6	160	11,5	14	25,5	да
13.	ДГ "Синчец"	гр. Сливен	8	234	21	17	38	не
14.	ДГ "Теменуга"	гр. Сливен	8	234	20	17	37	не
15.	ДГ „Здравец“	гр. Кермен	3	65	6	7,5	13,5	не
16.	ДГ „Иглика“	с. Бяла	1	9	2	2	4	не
17.	ДГ „Зорница“	с. Гавраилово	2	62	4	4,5	8,5	не
18.	ДГ „Пролет“	с. Гергевец	1	26	2	2,5	4,5	не
19.	ДГ „Роза“	с. Желю войвода	3	84	7	9	16	да
20.	ДГ „Ралица“	с. Злати войвода	2	59	4	4,5	8,5	не
21.	ДГ „Радост“	с. Камен	1	29	2	3,5	5,5	не
22.	ДГ „Снежанка“	с. Ковачите	1	15	2	1	3	не
23.	ДГ „Минзухар“	с. Крушаре	4	93	10	10	20	не
24.	ДГ „Слънце“	с. Новачево	1	6	2	2	4	да
25.	ДГ „Слънчо“	с. Самуилово	4	93	8	8	16	не
26.	ДГ „Перуника“	с. Сотиря	7	130	9	6	15	не
27.	ДГ „Иглика“	с. Стара река	1	20	2	3,5	5,5	да
28.	ДГ „Диляна“	с. Трапоклово	4	112	7	6,5	13,5	да
ОБЩО:			137	3 564	288	280,5	568,5	

Поетапно през последните две учебни години част от полудневните групи в детски градини в населените места бяха преобразувани в целодневни, тенденцията е почти всички полудневни групи да бъдат трансформирани в целодневни.

Детски градини са общински и се помещават в специално построени или пригодени сгради за отглеждане и възпитание на децата до постъпването им в I клас. Към настоящия

момент сградният фонд е достатъчен и отговаря на условията за цялостен, качествен и пълноценен образователен и възпитателен процес.

Община Сливен работи по подобряване на материалната база в детските градини, като приоритет през следващата година ще бъде осигуряването на достатъчен капацитет за обхват на 4-годишните деца в задължително предучилищно образование. В десет детски градини има изградена достъпна архитектурна среда за нуждите на деца със специални образователни потребности. Необходимо е да се продължи модернизацията на материално-техническата база и изграждане на достъпна среда в останалите детски градини.

2.2.2 Училища

В училището се обучават, възпитават и социализират деца в задължителна предучилищна възраст и ученици от I до XII клас при осигурени условия за завършване на клас и етап и/или за придобиване на степен на образование. За периода от учебната 2017/2018 година до учебната 2021/2022 г. в училищата на територията на общината са обхванати ученици I до XII клас, както следва:

- учебна 2017/2018 година: 14 893;
- учебна 2019/2020 година: 14 300.
- учебна 2020/2021 година: 13 997
- учебна 2021/2022 година: 13 897

Причините за вариращият брой на обхванатите ученици основно са протичащите механични процеси и естественото движение на населението в общината. От средата на 2017 г. действа Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане на децата и учениците в образователната система, като резултатите от направените обходи по адреси показват, че по-голямата част от необхванатите деца и ученици са извън страната със своите родители.

Данни за учебната 2021/2022 – училища

№	Училища	брой паралелки и ПГ	брой деца и ученици	Численост на персонала			Достъпна архитектурна среда
				педагогически	непедагогически	общо	
1.	НУ "Васил Левски" гр. Сливен	12	268	19	8	27	да
2.	СУ "Х.М.Пашов" гр. Сливен	16	317	30	9	39	не
3.	ОУ "Христо Ботев" гр. Сливен	27	586	48	10	58	да
4.	ОУ "Д-р Ив. Селимински" гр. Сливен	24	593	42	9	51	не
5.	ОУ "Димитър Петров" гр. Сливен	20	462	41	9	50	да
6.	СУ "Пейо Яворов" гр. Сливен	28	610	53	11.5	64.5	не
7.	ОУ "Бр. Миладинови" гр. Сливен	59	1309	84	21	105	не
8.	ОУ "П. Хитов" гр. Сливен	8	151	18	6	24	да
9.	ОУ "Юрий Гагарин" гр. Сливен	38	872	62,5	17,5	80	да
10	ОУ "Св. св. Кирил и Методий" гр. Сливен	9	187	21.5	8	29.5	да

№	Училища	брой паралелки и ПГ	брой деца и ученици	Численост на персонала			Достъпна архитектурна среда
				педагогически	непедагогически	общо	
11	СУ "Йордан Йовков" гр. Сливен	13	239	29	9	38	не
12	СУ "К. Константинов" гр. Сливен	38	850	74,5	14	88,5	да
13	ОУ "Елисавета Багряна" гр. Сливен	30	670	56	11	67	да
15	ППМГ "Добри П. Чинтулов" гр. Сливен	34	865	64	13	77	да
16	ПППЗЕ "Захарий Стоянов" гр. Сливен	28	718	50	10	60	не
17	ПХГ "Д. Дамянов" гр. Сливен	8	191	13	4	17	не
18	ПГЕЕ "Мария Склодовска-Кюри", гр. Сливен	10	217	22	8	30	да
19	ПГИ "Проф. д-р Димитър Табаков", гр. Сливен	24	588	43	9	52	не
20	Професионална гимназия по механотехника гр. Сливен	25	416	46	16	62	да
21	ПГТО "Добри Желязков" гр. Сливен	17	335	31	6	37	да
22	ПГХТ "Академик Неделчо Неделчев", гр. Сливен	23	507	41,5	11	52,5	да
23	СПГСТ "Арх. Георги Козаров", гр. Сливен	10	205	20,5	8	28,5	не
24	НХГ "Акад. Д. Добрович" гр. Сливен	5	117	17	6	23	да
14	СУ "Димитър Рохов" гр. Сливен	14	304	37	7	44	не
25	ОУ "Св. Климент Охридски" с. Блатец	15	319	34	9,5	43,5	не
26	ОУ "Хаджи Димитър" с. Бяла	4	27	8.5	4,5	13	да
27	ОУ "Найден Геров" с. Гавраилово	11	223	25	7	32	не
28	ОУ "Д-р Петър Берон" с. Желю Войвода	7	153	15	4	19	да
29	ОУ "Братя Миладинови" с. Злати Войвода	6	112	13	3.5	16.5	не
30	ОУ "Св. Св. Кирил и Методий", с. Камен	9	160	16.5	4.5	21	не
31	ОУ "Христо Смирненски" гр. Кермен	7	120	14	6	20	да
32	ОУ "Ч. Храбър" с. Крушаре	11	186	19	6.5	25.5	не
33	ОУ "Хр. Ботев" с. Самуилово	14	297	33,5	8	41,5	да
34	ОУ "Х. Димитър" с. Селиминово	11	219	21	8	29	да

№	Училища	брой паралелки и ПГ	брой деца и ученици	Численост на персонала			Достъпна архитектурна среда
				педагогически	непедагогически	общо	
35	ОУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Сотирия	18	391	32	12	44	да
36	ОУ "Васил Левски" с. Стара Река	4	47	8.5	4,5	13	не
37	ОУ "Св. П. Хилендарски" с. Тополчане	29	647	49	13	62	не
38	НУ "Хр. Ботев" с. Чингулово	6	102	9	5	14	не
ОБЩО:		672	14580	1261,5	337	1598,5	

2.3 Обслужващи звена

2.3.1 Център за подкрепа за личностното развитие – Детски комплекс (ЦПЛР-ДК)

Център за подкрепа за личностното развитие - Детски комплекс Сливен организира дейности, подкрепящи обучението и възпитанието на децата и учениците от община Сливен, както и развитието на техните интереси и способности. С Решение № 394 от 31.08.2016 г. на Общински съвет - Сливен се регламентира дейността му по смисъла на чл. 49, ал.1, т.1 от ЗПУО, а именно за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата на децата в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта на общинско, областно, национално и международно ниво.

Подкрепата включва занимания по интереси и се предоставя чрез:

- организиране на образователна, творческа, спортна дейност за деца и ученици на общинско, областно, национално и международно равнище, включително и през ваканциите;
- участие в общински, областни, национални и международни проекти, програми и форуми в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта;
- индивидуална работа с децата и учениците с изявени дарби;
- съгласуване на формите за педагогическо въздействие с потребностите на децата и учениците и съхраняване на българската национална култура и традиции.

Наред със задължителния учебно-възпитателен процес, обвързан със задължителната преподавателска норма на учителите и учебните програми, ЦПЛР-ДК е домакин на национални и организатор на много общински конкурси. Художественотворческите състави присъстват в културния афиш на Сливен, национални и международни конкурси, фестивали и състезания.

През последните учебни години броят на децата и учениците включени в групи е както следва:

- 2017/ 2018: 788 деца и ученици в 63 групи
- 2018/ 2019: 639 деца и ученици в 63 групи
- 2019/ 2020: 676 деца и ученици в 58 групи
- 2020/ 2021: 685 деца и ученици в 57 групи
- 2021/ 2022: 600 деца и ученици в 57 групи

2.3.2 Център за подкрепа за личностното развитие – център за кариерно ориентиране гр. Сливен (ЦПЛР-ЦКО-Сливен)

Център за подкрепа за личностното развитие – център за кариерно ориентиране в гр. Сливен подпомага интелектуалното, емоционалното развитие и професионално насочване на учениците в съответствие с техните възраст, потребности, способности и интереси.

Съдействия за ранното откриване на заложите на учениците, стимулира познавателните интереси като подпомага професионалната насоченост и придобиването на компетентности, необходими за успешна личностна и професионална реализация .

Финансирането на ЦПЛР-ЦКО се извършва със средства от държавния бюджет – Министерство на образованието и науката чрез бюджета на община Сливен и с дофинансиране от общинския бюджет.

- 2021/ 2022: брой ученици – 530 индивидуално и 54 групи

2.3.3 Младежки дом - Сливен

Младежки дом - Сливен реализира културни, образователни и социални проекти. Развива програми и разработва проекти в няколко направления:

- информационно-консултантски блок;
- дискуссионни форуми;
- художествено-творческа дейност /клубове по интереси/;
- реализиране на концерти, фестивали, конкурси, изложби;
- съвместни програми с други национални, регионални и местни младежки организации.

Младежки информационно-консултантски център Сливен /МИКЦ-Сливен/ - предоставяне на безплатни информационни, консултантски и обучителни услуги за млади хора на възраст 15-29 години на територията на Община Сливен. Дейностите и социалните услуги имат за цел повишаване на мотивацията на младите хора за успешно професионално и социално включване в общественния живот, в съответствие с техните заявени проблеми и потребности.

2.3.4 Център за специална образователна подкрепа „Д-р Власаки Шуманов”

Специфика на образователно-възпитателния процес при работа с ученици с различни диагнози е максималното прилагане на индивидуален подход към всяко дете, съобразен с неговите потенциални способности и потребности. Всички ученици се обучават по индивидуални образователни програми, съставени от екипите за подпомагане на обучението и възпитанието на ученици със специални образователни потребности в центъра.

Възможностите на психомоторната и сензомоторната зала, кабинетите по арттерапия, социални умения и кинезитерапия обезпечават реализирането на комплексния подход при работата по индивидуалните образователни програми на всеки ученик. Екипът от специалисти /специални педагози, психолог, логопед, арттерапевт, кинезитерапевт/ осигурява необходимата за всеки ученик подкрепа, като в специално изградена мултифункционална зала психологът прилага пясъчна терапия в работата си с хиперактивните деца и децата от аутистичния спектър

В Центъра за специална образователна подкрепа „Д-р Власаки Шуманов” гр. Сливен се обучават ученици с умерена и тежка степен на интелектуален дефицит и с множество увреждания чрез придобиване на ключови компетентности за независим живот.

За учебната 2021/2022г броят на групите е 9, посещавани от 53 ученика.

- В центъра работят 14 педагога, 6 – непедagogически персонал.
- ЦСОП има изградена достъпна среда.

2.3.5 Целодневна група за деца с множествени увреждания

Към детска градина „Зорница” в гр. Сливен е обособена целодневна група за деца с множествени увреждания, в която работят специални педагози и медицинско лице. Тази група е единствена за област Сливен, а съгласно Държавния образователен стандарт за приобщаващо образование допустимия максимален брой деца е 6.

През учебната 2017/ 2018 година броят деца посещаващи тази група е бил 6, през учебната 2018/ 2019 година – 8, през учебната 2019/ 2020 година отново 6, за учебната 2020/

2021 година - 9. През учебната 2021/ 2022 година групата се посещава от 11 на възраст 3 – 7 години.

2.3.6 Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование– Област Сливен

Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование - област Сливен (РЦПППО-Сливен) е държавно специализирано обслужващо звено към Министерство на образованието и науката с основна задача да осигурява изпълнението на държавната политика за приобщаващо образование, равен достъп и архитектурно достъпна среда, методическа подкрепа и квалификация на деца и ученици със специални образователни потребности. РЦПППО-Сливен е институция с водеща роля в подпомагане образователната и професионална подготовка и пълноценното социализиране на децата и учениците със СОП.

Информация за дейността на различните специалисти, включени в екипа на Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование – област Сливен:

Ресурсен учител:

- Включване на детето в училищния живот на класа/групата;
- Подпомагане на обучението: индивидуално или в рамките на класа;
- Изготвяне на индивидуални образователни програми;
- Провеждане на консултации с родители и учители;
- Откриване и развиване на потенциала на детето.

Психолог:

- Консултации;
- Съдействие на детето за адаптация към училищната среда;
- Откриване на причините за обучителните затруднения;
- Препоръки за работа;
- Изготвяне на индивидуална психологична карта за работа, според способностите на детето;
- Проследяване развитието на детето.

Логопед:

- Индивидуален подход към всяко дете;
- Проследяване и консултиране по отношение на говорното и езиковото развитие на детето;
- Индивидуални препоръки към родители и учители;
- Изготвяне на програма за езиково-говорното и цялостното развитие на всяко дете;
- Използване на специални материали.

Рехабилитатор на слуха и говора – работи с деца и ученици с нарушен слух:

- Развитие на слуховата функция;
- Развитие на умения за правилно речево произношение (постановка, корекция, автоматизация на речеви звукове);
- Рехабилитация след кохлеарна имплантация;
- Провеждане на консултативна дейност с деца, ученици, родители и учители.

Педагог зрително затруднени /работи с деца и ученици със зрителни затруднения/:

- консултативна дейност с родителите, децата и учениците;
- диагностика на зрителните нарушения на децата и учениците.

През учебната 2021/2022 година в РЦПППО работят 17 ресурсни учители, 4 психолози, 2 логопеда, 1 педагог зрително затруднение и 1 педагог затруднения на слуха и говора, които подпомагат интегрирането на 203 деца и ученици със специални образователни потребности в 27 училища в областта и 14 детски градини.

3. АНАЛИЗ НА ПОТРЕБНОСТИТЕ ОТ ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ, ОСЪЩЕСТВЯВАНА В УЧИЛИЩА, ДЕТСКИ ГРАДИНИ И ЦЕНТРОВЕ ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ

3.1 Ученици с изявени дарби

Съгласно §1, т. 6 от Допълнителните разпоредби на Закона за предучилищното и училищното образование "Дете или ученик с изявени дарби" е дете или ученик с трайни способности и постижения в областта на науката, изкуството или спорта, надвишаващи постиженията на неговите връстници.

Насърчаването на творческите заложби и потребности на деца с изявени дарби на територията на община Сливен е на основание Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби, като акт на Министерски съвет и Наредбата за условията и реда за отпускане на стипендии и финансово стимулиране на деца и младежи с изявени дарби от Община Сливен, като акт на Общински съвет - Сливен.

Със Заповед на кмета на Община Сливен е определена експертно - консултативна комисия за приемане и разглеждане на постъпилите в общината документи за финансово подпомагане на деца, съгласно Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби (НУРОЗДИД). Всяка година Министерски съвет приема с решение Програма на мерките за закрила на деца с изявени дарби, която включва националните и международните конкурси, олимпиади и състезания, за които се прилагат мерките за закрила на деца с изявени дарби по наредбата чрез еднократно финансово подпомагане и стипендии.

С Решение на Общински съвет – Сливен за мандат от четири години се избира комисия по стипендиите, която оценява и извършва подбор на постъпилите искания за отпускане на стипендии или финансово стимулиране по Наредбата за условията и реда за отпускане на стипендии и финансово стимулиране на деца и младежи с изявени дарби от Община Сливен.

3.2 Деца и ученици в риск

По смисъла на Закона за предучилищното и училищното образование §1, т. 6 от Допълнителните разпоредби, „Дете или ученик в риск“ е дете или ученик:

- без родителска грижа или чиито родители са починали, неизвестни, лишени са от родителски права или родителските им права са ограничени;
- жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание във или извън семейството му;
- в опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, морално,интелектуално и социално развитие;
- страда от увреждания, както и от трудно лечими заболявания, констатирани от специалист;
- съществува риск от отпадане от училище или е отпаднало.

Превенцията на насилието и преодоляването на проблемното поведение на учениците се осъществява от Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН). Училищата и детските градини, дирекция „Социално подпомагане”, МВР и Община Сливен работят заедно по действащия механизъм за обхват и задържане на децата и учениците в образователната система.

При работата с деца в риск и техните семейства важно значение имат социалните услуги и най-вече услугите в общността за деца и семейства.

3.3 Деца и ученици със специални образователни потребности (СОП) в детските градини и училищата

Анализът показва, че в детските градини и училищата има деца и ученици с диагнози като детска церебрална парализа, генерализирано разстройство в развитието, лека умствена изостаналост, разстройство в развитието на училищните умения, смесено разстройство на училищните умения, разстройство в развитието на речта и езика, деца от аутистичния спектър и деца и ученици с различни видове разстройства – на речта, на развитието, психологични.

Децата и учениците, на които е извършена оценка на образователните потребности и са насочени за обучение в център за специална образователна подкрепа или специализираната група в ДГ „Зорница” са предимно с водещи диагнози умерена умствена изостаналост, генерализирано разстройство в развитието/детски аутизъм, които най-често са комбинирани с други придружаващи диагнози, както и децата са с множество увреждания.

Ресурсното подпомагане се извършва чрез назначени към училища и детски градини специалисти, както и със съдействието на РЦПППО-Сливен.

Данни за учебната 2021/ 2022 година – детски градини

№	Наименование	Населено място	Брой деца		
			в риск	със СОП	с множество и тежки увреждания
1.	ДГ "Божур"	гр. Сливен	0	2	0
2.	ДГ "В. и Х. Папазян"	гр. Сливен	0	7	0
3.	ДГ "Детски рай"	гр. Сливен	0	10	0
4.	ДГ "Детство"	гр. Сливен	0	1	0
5.	ДГ "Еделвайс"	гр. Сливен	0	1	0
6.	ДГ "Елица"	гр. Сливен	0	7	0
7.	ДГ "Звездица"	гр. Сливен	0	1	0
8.	ДГ "Здравец"	гр. Сливен	0	1	0
9.	ДГ "Зорница"	гр. Сливен	0	6	5
10.	ДГ "Калина"	гр. Сливен	0	0	0
11.	ДГ "Мак"	гр. Сливен	0	1	0
12.	ДГ "Надежда"	гр. Сливен	0	1	0
13.	ДГ "Синчец"	гр. Сливен	0	16	0
14.	ДГ "Теменуга"	гр. Сливен	0	5	0
15.	ДГ „Здравец“	гр. Кермен	0	3	0
16.	ДГ „Иглика“	с. Бяла	0	0	0
17.	ДГ „Зорница“	с. Гавраилово	0	0	0
18.	ДГ „Пролет“	с. Гергевец	0	0	0
19.	ДГ „Роза“	с. Желю войвода	0	0	0
20.	ДГ „Ралица“	с. Злати войвода	0	1	0
21.	ДГ „Радост“	с. Камен	0	0	0
22.	ДГ „Снежанка“	с. Ковачите	0	0	0
23.	ДГ „Минзухар“	с. Крушаре	0	2	0
24.	ДГ „Слънце“	с. Новачево	0	0	0
25.	ДГ „Слънчо“	с. Самуилово	0	0	0

№	Наименование	Населено място	Брой деца		
			в риск	със СОП	с множество и тежки увреждания
26	ДГ „Перуника“	с. Сотиря	0	0	0
27	ДГ „Иглика“	с. Стара река	0	0	0
28	ДГ „Диляна“	с. Трапоклово	0	0	0
ОБЩО:			0	65	5

Данни за учебната 2021/ 2022 година - училища

№	Наименование	Населено място	Брой ученици			
			с изяви дарби	в риск	със СОП	с множество и тежки увреждания
1.	НУ "Васил Левски"	гр. Сливен	0	0	5	0
2.	СУ "Хаджи Мина Пашов"	гр. Сливен	0	16	21	0
3.	ОУ "Христо Ботев"	гр. Сливен	10	0	21	0
4.	ОУ "Д-р Иван Селимински"	гр. Сливен	0	0	0	0
5.	ОУ "Димитър Петров"	гр. Сливен	0	0	21	0
6.	СУ "Пейо Яворов"	гр. Сливен	0	15	27	0
7.	ОУ "Братя Миладинови"	гр. Сливен	0	56	9	2
8.	ОУ "Панайот Хитов"	гр. Сливен	1	5	12	1
9.	ОУ "Юрий Гагарин"	гр. Сливен	0	14	6	0
10.	ОУ "Св. св. Кирил и Методий"	гр. Сливен	0	107	9	1
11.	СУ "Йордан Йовков"	гр. Сливен	5	1	20	5
12.	СУ "К. Константинов"	гр. Сливен	4	0	24	0
13.	ОУ "Елисавета Багряна"	гр. Сливен	6	17	6	0
14.	ППМГ "Добри Чинтулов"	гр. Сливен	25	0	0	0
15.	ППЗЕ "Захарий Стоянов"	гр. Сливен	25	0	3	0
16.	ПХГ "Дамян Дамянов"	гр. Сливен	15	0	6	0
17.	ПГЕЕ "Мария Склодовска-Кюри"	гр. Сливен	0	0	0	0
18.	ПГИ "Проф. д-р Димитър Табаков"	гр. Сливен	3	0	1	0
19.	Професионална гимназия по механотехника	гр. Сливен	0	100	12	0
20.	ПГТО "Добри Желязков"	гр. Сливен	0	79	7	1
21.	ПГХТ "Акад. Неделчо Неделчев"	гр. Сливен	1	4	6	0
22.	СПГСГ "Арх. Георги Козаров"	гр. Сливен	0	3	5	0
23.	НХГ "Акад. Д. Добрович"	гр. Сливен	3	0	0	0
24.	СУ "Димитър Рохов"	гр. Сливен	18	4	3	0
25.	ОУ "Св. Климент Охридски"	с. Блатец	0	33	13	0
26.	ОУ "Хаджи Димитър"	с. Бяла	0	0	0	0
27.	ОУ "Найден Геров"	с. Гавраилово	0	13	4	0

№	Наименование	Населено място	Брой ученици			
			с изявени дарби	в риск	със СОП	с множество и тежки увреждания
28.	ОУ "Д-р Петър Берон"	с. Желю войвода	0	37	8	0
29.	ОУ "Братя Миладинови"	с. Злати войвода	0	0	4	0
30.	ОУ "Св. Св. Кирил и Методий"	с. Камен	0	16	0	0
31.	ОУ "Христо Смирненски"	гр. Кермен	0	0	9	0
32.	ОУ "Черноризец Храбър"	с. Крушаре	0	8	3	0
33.	ОУ "Христо Ботев"	с. Самуилово	0	12	27	0
34.	ОУ "Хаджи Димитър"	с. Селиминово	0	11	14	0
35.	ОУ "Св. Паисий Хилендарски"	с. Сотиря	0	0	11	0
36.	ОУ "Васил Левски "	с. Стара река	0	0	0	0
37.	ОУ "Св. Паисий Хилендарски"	с. Тополчане	0	58	13	5
38.	НУ "Христо Ботев"	с. Чинтулово	0	0	6	0
ОБЩО:			116	609	336	15

4. СЪСТОЯНИЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ОБЩАТА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ

Законът за предучилищното и училищното образование регламентира подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование. Тя се предоставя в съответствие с индивидуалните им образователни потребности и осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им. За реализиране на общата и допълнителната подкрепа в детските градини и училищата работят психолог или педагогически съветник, логопед, социален работник и ресурсни учители.

Подкрепата за личностно развитие е обща и допълнителна и се осигурява там, където са детето и ученикът – в детските градини, в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие. Общата подкрепа за личностно развитие включва:

- екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти, чрез обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работата им с едни и същи деца и ученици, с цел повишаване ефективността на педагогическите подходи;
- допълнително обучение по учебни предмети;
- допълнителни модули за деца, които не владеят български език;
- допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;
- консултации по учебни предмети;
- кариерно ориентиране на учениците - взаимно допълващи се дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда;
- занимания по интереси - организират се за развитие на способностите и компетентностите на децата и учениците, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство;

- библиотечно-информационно обслужване- осигурява се чрез училищна библиотека и гарантира свободен достъп до информация на учениците от различни документални източници в библиотечния фонд и в глобалната мрежа с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация;
- грижа за здравето - осигурява се чрез гарантиране на достъп на децата и учениците до медицинско обслужване и програми за здравно образование и за здравословен начин на живот;
- осигуряване на общежитие;
- поощряване с морални и материални награди - за високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за приноса им към развитието на училищната общност при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за приобщаващото образование;
- дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение, като израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;
- ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;
- логопедична работа - превенция на комуникативните нарушения и на обучителни трудности; диагностика на комуникативните нарушения; корекционно-терапевтична дейност при установени индикации за комуникативни нарушения.

5. СЪСТОЯНИЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ДОПЪЛНИТЕЛНАТА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности, в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания и включва:

- работа с дете и ученик по конкретен случай;
- психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
- осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
- ресурсно подпомагане.

Допълнителната подкрепа се предоставя въз основа на оценката на индивидуалните потребности на детето или ученика, като включва следните дейности:

- екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
- допълнително обучение по учебни предмети при условията на ЗПУО;
- допълнителни консултации по учебни предмети, извън редовните учебни часове;
- консултации по учебни предмети;
- кариерно ориентиране на учениците;
- занимания по интереси;
- библиотечно-информационно обслужване;
- грижа за здравето;
- осигуряване на общежитие;
- поощряване с морални и материални награди;
- по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
- ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;
- логопедична работа.

6. ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ, ОСЪЩЕСТВЯВАНА В ЦЕНТРОВЕ ЗА СПЕЦИАЛНА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОДКРЕПА

Социални услуги в подкрепа на личностното развитие на учениците и децата – Център за обществена подкрепа, Дневен център за деца с увреждания, Център за социална рехабилитация и интеграция.

6.1 Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с/без увреждания гр. Сливен

В община Сливен функционират 4 центъра за настаняване от семеен тип – два са за деца и младежи с увреждания, и два – за деца без увреждания, с общ капацитет за 50 потребителя.

За нуждите на децата и младежите, настанени в „ЦНСТ” за деца/младежи с/без увреждания – гр. Сливен, са разработени планове за социална работа и програми за организиране на свободното време. Те са разработени на базата на оценка на специфичните характеристики и потребности на потребителите и техните потенциални възможности. Тяхната цел е насочена към осигуряване качеството на живот, което гарантира физическо, емоционално, познавателно развитие и социално включване на всяко дете/младеж чрез осъществяване на индивидуализирана грижа и подкрепа.

- **Образователни умения** - подкрепа при подготовката на уроците, създаване на условия за формиране на навици и умения за учене и развитие устойчивостта на вниманието, въображението и паметта. Обучението включва и придобиване на допълнителни знания и умения за справяне в различни житейски ситуации, които са пряко свързани с индивидуалните потребности и изискванията в училище.
- **Индивидуална социална работа** за формиране на навици за самопомощ, подкрепа при преодоляване на емоционални, лични и кризисни ситуации, умения за общуване, разрешаване на конфликти и изграждане на отношения на търпимост, установяване на контакти със семействата, близки и приятели, създаване на нови познания; съвети и консултации; съдействие за организиране на свободното време.
- **Групова социална работа** за преодоляване на пречките в общуването със заобикалящата среда; моделиране на социално приемливо поведение; усъвършенстване на уменията за контрол и самоконтрол; споделяне и изразяване на чувства; взаимна подкрепа; решаване на конфликти.
- **Планиране на културни и спортни дейности. Организиране на екскурзии, гостувания, посещения на културни мероприятия, изложби.**
- **Взаимодействие с други институции** -АСП, РДСП, ДСП, ТЕЛК, РУСО, НПО, Доброволчески структури: БМЧК – Сливен, Младежки център – Сливен.

Програмата за социална работа съдържа насоки, чрез които може да се въздейства върху цялостното личностно развитие на потребителите. Посочените в нея направления, задачи и очаквани резултати успешно се прилагат. Ежедневните дейности се реализират чрез групови и индивидуални подходи през различните режимни моменти и са съобразени с особеностите и желанията на всеки потребител.

6.2 Дневен център за деца с увреждания „Свети Стилиян Детезащител”

Съгласно Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане Дневният център е социална услуга, осигуряваща целодневни грижи и задоволяване на ежедневните, здравните, образователни и рехабилитационни потребности, на потребностите от организация на свободното време и контактите с близки и приятели.

Дневният център за деца с увреждания „Св. Стилиян Детезащител” в гр. Сливен е държавна дейност на общинско подчинение. В Дневният център се приемат предимно деца с интелектуални затруднения, със сензорни увреждания / слухови и зрителни /, с двигателни увреждания / детска церебрална парализа, сколиози и др. /, с епилепсия, аутизъм, синдром на Даун, множествени увреждания от 3 до 18 години от гр. Сливен / община Сливен.

Децата живеят в естествената си семейна среда, което изисква предоставяне специализирана помощ и подкрепа не само на децата с увреждания, а и на родителите им, когато се налага и на останалите членове на семейството. Капацитетът на Дневния център е 30 места.

В зависимост от вида на уврежданията в дневният център се прилагат и различни терапевтични методи на работа: музикотерапия; арт-терапия; трудотерапия; сензорна терапия; релационна психомоторика; символно-знакова система Макатон и др.

Всяка група разполага с аудиовизуална техника, електронни и компютърни игри. Организиран се посещения на магазини и заведения за обществено хранене; посещения на постановки на Кукления театър, концерти и изложби; организиран се изложби и изложби – базар на произведения на потребителите.

Организиран се спортни и състезателни игри в Дневния център или на общински спортни площадки. Организиран се разходки из града, излети, екскурзии, летен отдих на море и посещения на открит плувен басейн.

Празнуват се именни и рождени дни, изучават се традициите на сливения край при честване на национални и християнски празници.

Отговорни за предоставяне на социални услуги за организация на свободното време са възпитателите и специалистът социални дейности.

Транспортирането става по определен маршрут и график. При транспортирането на децата се осигурява придружител.

6.3 Център за обществена подкрепа към „Комплекс за социални услуги за деца и семейства”

Центърът за обществена подкрепа към КСУДС извършва семейно консултиране и подкрепа – социални, психо-социални и психологически консултации, подготовка на родителите да се грижат за децата си, на децата да преодоляват проблемите си. Основните дейности на екипа са:

- Превенция на насилието и подкрепа на деца, жертви на малтретиране, насилие и negliжиране – социална и психо-терапевтична работа с деца, жертви на насилие и техните семейства;
- Пренатална и постнатална грижа – социално консултиране по време на бременността и в след родовия период на майки в риск да изоставят децата си; консултации в сферата на репродуктивното здраве, контрацептивни методи, болести, предавани по полов път;
- Ресурсно подпомагане на деца с увреждания– услугите са насочени към психо-социално консултиране и подкрепа за деца с увреждания и техните семейства;
- Деинституционализация и реинтеграция - социална работа с деца , при които съществува възможност за връщане в семейна среда; работа с родителите, разширеното семейство и детето за възстановяване на връзките родители - дете; подкрепа и консултации за детето и семейството в периода след реинтеграцията;
- Обучение в умения за самостоятелен живот и социална интеграция - подкрепа при напускане на институциите, поради навършване на възраст; работа с децата, които

се подготвят за напускане на институциите, за тяхната подготовка за самостоятелен живот и социална интеграция – обучение в различни умения, включване в образователни и професионални курсове.

6.4. Център за работа с деца на улицата към „Комплекс за социални услуги за деца и семейства”

Центърът за работа с деца на улицата е комплекс за предоставяне на социални услуги, свързани с превенция на попадането на деца на улицата и отпадане от училище, социална рехабилитация и интеграция на деца, живеещи трайно или частично на улицата чрез индивидуална работа с детето или неговото семейство, семейно консултиране и подкрепа, медицински и санитарно-хигиенни услуги, ограмотяване на децата, обучение в родителски умения. Социална работа със семейството, възстановяване на контактите със семейството, съпровождане, профилактика и медицински услуги.

Основна дейност е превенция на отклоняващото се поведение при децата и работа с деца с отклоняващо се поведение – консултиране и подкрепа за деца с отклоняващо се поведение и семействата им, извънкласни занимания и дейности организирани в зависимост от техните интереси, образователни програми за правата и задълженията на гражданите и санкциите при нарушаването им, образователни програми за опасностите и последиците от употребата на наркотици и алкохол, тютюнопушене, трафик на хора, сексуална експлоатация, информиране по въпросите на насилие и пренебрежение; Превенция на отпадането от училище - изграждане на мрежа за работа с педагогически съветници, организиране на превантивни обучителни и занимателни дейности.

➤ Преходно жилище

Преходното жилище е социална услуга в общността от резидентен тип, в която младежите имат възможност да поемат постепенно отговорността за своя собствен живот. През времето на престоя си в услугата те се подкрепят и придружават активно от професионалисти с оглед развитие и надграждане на знания и умения за самостоятелен живот и успешно социално включване след навършване на пълнолетие.

6.5. Център за социална рехабилитация и интеграция и Синя стая

Център за социална рехабилитация и интеграция е форма на почасова подкрепа на деца/пълнолетни лица, свързана с извършване на рехабилитация и социални и психологически консултации, съдействие за професионално ориентиране и реализация, възстановяване на умения за водене на самостоятелен живот, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване, включително за хора със зависимости.

Към центъра функционира и т.нар. „Синя стая” - специализираното помещение за изслушване на деца гарантира най-добрият интерес и правата на децата, участващи в правни процедури. Това е щадяща процедура за деца, жертви или свидетели на насилие, която акцентира върху най-добрия интерес и защита правата на децата. Синята стая предоставя възможност в спокойна и предразполагаща детето обстановка да се проведе разпит от обучен за целта специалист, чрез използване на различни техники, съобразно възрастта на детето и избягване на контакт с обвиняемите, което спомага за даването на по-подробни показания и надеждна информация.

➤ Потребители на услугата са:

- Деца/младежи в риск;
- Деца/младежи в риск, с ограничена възможност за достъп до обществени ресурси и подкрепа - в насока интеграция, превенция на рисково поведение, наблюдение и подкрепа, посредничество и застъпничество с оглед достъп до обществени ресурси, подготовка за самостоятелен живот, деца в етнически обособени квартали на града и райони на област Сливен;

- Деца/ младежи, ползващи резидентни услуги или дневна грижа;
- Деца/ младежи жертви на различни форми на насилие и експлоатация в насока терапевтична работа;
- Деца/ младежи с различни видове увреждания, емоционално-поведенчески проблеми и девиантно поведение, нарушения в развитието;
- Деца/ младежи участващи в правни процедури;
- ЦСРИ подкрепя деца / младежи в риск и техните семейства като предоставя услуги за развиване на техните възможности, социално включване и повишаване благосъстоянието им.

➤ Услуги:

- Мобилна работа за идентифициране и обхващане на деца и семейства в риск от най-уязвимите групи;
- Консултиране и индивидуална подкрепа на потребителите и техните семейства;
- Терапевтични ателиета;
- Услуги по развиване на умения за живот и превенция на рисково поведение;
- Предоставяне на квалифицирана психологична помощ на децата/младежите и техните семейства;
- Тематични дискуссионни групи за взаимопомощ и подкрепа;
- Дейности с превантивен характер.

7. ДЕЙНОСТИ НА ЧИТАЛИЩА И СПОРТНИ КЛУБОВЕ В ПОДКРЕПА НА ЛИЧНОСТНОТО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ.

7.1. Читалища

На територията на Община Сливен са регистрирани и развиват своята дейност 55 читалищни организации, като 16 от тях са в града. Читалищата по своята същност са най-старите и най-демократични културни организации, които създават в конкретното населено място възможности за реализирането на образователни и културни инициативи на местната общност и за създаване на възможности за осмисляне на свободното време на младите хора.

Значителен е броят на младежите, участници в различни форми на любителското творчество – изцяло младежки танцови формации функционират в НЧ „Х.Димитър” – Сливен, в селата Желю войвода, Гавраилово, Бяла, Младово, Самуилово и други.

Търсят се възможности за подпомагане развитието на младите хора чрез подкрепа на участието им в местни, национални и международни фестивали, семинари и др. Повече от 1000 деца са включени в различни форми на творчески дейности – музикални и танцови, литературни, театрални, живопис, фотография и др. Забелязва се повишаващ се интерес към театралните изяви.

Постигнатите резултати показват, че все повече се привличат децата в различни инициативи, реализирани от читалищата.

7.2. Спортни клубове

Община Сливен разполага с два плувни басейна, покрита лекоатлетическа писта, зала за баскетбол „Васил Левски“, зала за вдигане на тежести, зала по борба, зала „Младост“-парк Юнак, спортен комплекс „Асеновец“.

В града има и 4 тенис бази. Стадион „Хаджи Димитър“ с 4 тенис корта, тенис кортове в кв.Младост – 4 бр. и изкуствено футболно игрище, 2 тенис корта в кв. Ново село, 3 тенис корта в Аква парк – градска градина.

Тези съоръжения се използват основно от лицензирани спортни клубове и организации за ежедневни тренировъчни занимания по установени правила и график. В тези бази се провеждат спортни мероприятия от националния и международен календар, когато домакин е Община Сливен.

8. WOT АНАЛИЗ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ достъпна мрежа от детски градини; ▪ въведена задължителна предучилищна подготовка от навършване на 5 годишна възраст; ▪ оптимизация на училищната мрежа в съответствие с демографските процеси; ▪ наличие на действащ механизъм за финансиране на делегираните от държавата дейности и местни дейности; ▪ децентрализация на правомощията на разпоредителите с бюджет; ▪ финансиране, основано на единни разходни стандарти за институция, група/ клас, дете/ ученик и делегирани бюджети във всички училища и детски градини; ▪ наличие на действащ механизъм за обхват и задържане на децата и учениците в образователната система; ▪ реализиране на програми за енергийна ефективност, спортни площадки и салони, специализирани кабинети, училищно оборудване и модернизация на материалната база на училищата и детските градини; ▪ прилагане на системи за финансово управление и контрол; ▪ добра система за организация, съгласуваност, контрол и отчетност на учебно-възпитателния процес, на административната и стопанска дейност; ▪ осигуряване на достъп до образование – безплатен транспорт за всички подлежащи на задължително обучение, безплатни	<ul style="list-style-type: none"> ▪ недостатъчен брой места в някои детските градини; ▪ неосигурени на този етап възможности за пълен обхват в задължително предучилищно образование на 4-годишните деца; ▪ голям брой отпадащи деца и ученици по социални причини или поради трудности с усвояването на учебното съдържание и неуспешна реинтеграция в училище; ▪ демографски проблеми, свързани със спецификата на общината; ▪ недостатъчно модернизирана материална база на училища, детски градини и ЦПЛР; ▪ учебно съдържание, несъответстващо на съвременните потребности на младите хора и слаба практическа насоченост на обучението; ▪ образователно-възпитателни подходи, които не отчитат индивидуалните потребности на детето и учениците; ▪ професионално образование неудовлетворяващо напълно изискванията на пазара на труда; ▪ недостиг на квалифицирани учители по чужди езици, информационни технологии, хуманитарни науки, както и на специалисти за подкрепа на процеса на приобщаващото образование; ▪ неправилно разпределени отговорности между местните и централните органи

<p>познавателни книжки за всички деца на 5 и 6 години, както и безплатни учебници и учебни помагала за всички ученици от I до VII клас;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ създаване на подкрепяща среда за децата и учениците със специални образователни потребности; ▪ реализиране на програми за допълнителна работа с изоставащи и надарени ученици; ▪ осигуреност с педагогически кадри и други квалифицирани специалисти за обучение на деца и ученици; ▪ родителско и гражданско участие в управлението на образователния процес чрез обществени съвети; ▪ създадени условия за удовлетворяване интересите, желанията и потребностите за личностна подкрепа на децата и учениците в свободното им време; ▪ финансово стимулиране на деца с изяви дарби със средства от общински и държавен бюджет. 	<p>на властта, което прави невъзможен ефективния контрол върху дейността на образователните институции;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ малък брой учители до 29 години; ▪ липса на достъпна архитектурна среда; ▪ недостатъчни собствени приходи; ▪ липса на комуникация и единен подход между образователните институции и НПО в подкрепа на личностното развитие на децата и учениците; ▪ слабо участие на населението в дейности за учене през целия живот.
<p>ВЪЗМОЖНОСТИ</p>	<p>ЗАПЛАХИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ държавна финансова подкрепа за обхващане на децата в детските градини и училищата; ▪ усъвършенстване на системата на делегираните бюджети и на механизмите за диференциране на единните разходни стандарти; ▪ повишаване привлекателността и качеството на материалната база на образователните институции, чрез участие в проекти и програми; ▪ разширяване на възможностите за целодневна организация на обучението; ▪ осъществяване на реална интеграция на децата от уязвимите групи; ▪ квалификация на учителите за работа с деца и ученици в риск от отпадане; ▪ развитие на приобщаващото образование за децата и учениците със СОП и изграждане на подкрепяща среда. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ голям брой деца главно от малцинствените групи, които поради социално-икономически и етно-културни причини не посещават детска градина и училище; ▪ голям брой деца със сериозни обучителни трудности поради недостатъчно владееене на български език; ▪ застаряващ педагогически състав и недостатъчен брой млади висококвалифицирани и мотивирани специалисти; ▪ непривлекателност на професионалното образование и обучение; ▪ слаб интерес от страна на бизнеса към определени професии; ▪ липса на точни прогнози и проучвания за потребностите на пазара на труда от определени професии; ▪ негативни демографски процеси.

9. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Основна задача на община Сливен при определяне приоритетите, свързани с образованието е изграждането, поддържането и усъвършенстването на отворена и гъвкава ефективна система за функциониране и контрол, съгласно действащата нормативна уредба, чрез:

- гарантиране правото на всяко дете и ученик за достъп до образование;
- финансиране основано на единни разходни стандарти, съчетано с реализирането на проекти и програми;
- интегриране на система и мерки за по-пълен обхват на децата и учениците;
- модернизиране на материалната база на образователните институции, с цел осигуряване безопасност на децата и учениците, както и стимулиране на интереса им към максимална изява на способности и таланти;
- продължаване осъществяването на целодневна организация на учебния процес, като възможност за по-пълен обхват и предотвратяване отпадане на учениците от училище;
- създаване на подходяща подкрепяща среда за деца със СОП - достъпна архитектурна среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- осигуряване на условия за удовлетворяване индивидуалните потребности и интереси на децата и учениците, чрез диференцирани подходи и екипи от висококвалифицирани специалисти;
- формиране на диалогична среда за активно участие на децата, учениците, родителите и гражданите в процесите на подкрепа за личностно развитие в системата на предучилищното и училищно образование.

Широкият обхват на проблемите налага прилагането на комплексен подход при изпълнението на приоритети и цели. Добрата координация между различните образователни институции в планирането, изпълнението и оценката на потребностите на централно, областно и общинско ниво е предпоставка за обезпечаване на дейностите за подкрепа на личностното развитие за деца и ученици.

Регламентирането на подкрепата за личностно развитие със Закона за предучилищното и училищното образование е възможност за осъществяване на промени в образователната среда. Включването ѝ като нов компонент създава условия за организиране на всички нейни елементи, чрез обединяване на усилията за изграждане на подходящ психологически климат за приемане на различията и е предпоставка за успеха на всяко дете и ученик. Подкрепата извежда на преден план динамичният аспект на обучителните отношения между учениците, учителите, родителите и други специалисти за личностна и социална промяна, чрез използване на силните им страни за разгръщане потенциала на личността, както и на ресурсите на средата. Успехът на този процес е свързан с овластяване на образователните институции и на тяхното лидерство при превръщането на детската градина и училището в общност от професионалисти, които имат и знанията и уменията да бъдат полезни на децата и учениците.